

Türkmen pensiýa shogy

Author: IWPR

Iliň arasynda pensiýalaryň azalýlmasy barada gep-gürrüňler hakykata dönen soň, Türkmenistandaky pensionerler bundan beýläk gününü görmek ýolyny tapmaly bolarlar. Bu sonky wagtlar jemgyýet çykatýjyralryny kemeltmek üçin hökümetiň bir topar rehimsiz we düşüňli ýalyň ýanwar aýyndan başlap, Turkmenistanyň pensionerleri girdeýjileriniň kemelmesini öz durmuşynda doly duýarlar. Ilki bu habar diňe dilden myş-myş ýaly ýaýrady, çünki hökümet adamlaryň närazyçylygynyň sanyny azaltmak üçin düşündürüş bermekden gaçýardy. Pensiýa azalýmasy üçin ne buýruk, ne de metbugatda resmi bildiriş yglan edildi. Onuň deregine ýolbaşçylara ýerine ýetirmeli buýrugy diňe dilden berdiler.

Etrap häkimlikleri pensiýalaryň 30 protsent azalýdgy barada habary yglan etmek üçin pensionerlerden hökmany suratda häkimlige ýygnaga gelmelerini talap etdiler. Iň pes pensiýa bolan 490 müň manat, pensiýa alan we 1998 ýyla çenli 20 ýyl arakesmesiz iş staji yok adamlar pensiýasyz galdylar.

Bu habar elbetde adamlaryň arasynda närazyçylyk tolkunyny döretdi. Garry adamlar näçe ýyl işläp eden hyzmatlaryna görä alan pensiýalaryndan esassyz mahrum boldylar.

Ýolbaşçylar türkmen döp-dessurlaryna görä ene-atasyny çagalary ekleyär diýip adamlary köşetmäne synanyşdylar, emma tersine garrylary rahatsyzlandyrdylar. Köp adamlaryň çagalary Orsyýete işleme gidenler, käbirleriňki hem özlery garyp bolansoň kömek etmäne ýagdaýlary yok.

Daýhanlar ozal pes pensiýa alanlaryň kategoriýasyna girýärdiler, indi hem pensiýasyz galdylar. Emma soraglaryna daýhanlar gününizi görmek üçin ýer uçastogynyň bar diýen jogap aldylar.

Häkimlik geçiren ýygnaklaryň käbirlerinde pensionerleriň köpüsi bu erbet habary eşiden soň beýhuş boldular, birnäçe garrylaryň ýüreginden tutdy. Aşgabadlyň bir hassahanasynda şol günleri nobatçy bolan lukmanyň aýdysyna görä çagyryşlaryň köpüsi pensiýa ýaşyndaky adamlardan alyndy. Garry aýallaryň biri hassahanadan çykarmaň pensiýasyz galdym, indi günümü görüp biljek däl diýip haýyş edipdir.

Ozal döwlet barada çalaja tankyt etmek akyla sygmajak batyrylyk ýaly hasaplanýardy, indi bolsa pensiýa üýtgemesi halkyň arasynda närazyçylyk tolkunyny döretdi. Pensionerler ýurdyň hemme şäherlerinde kiçi demonstratsiýalaryny geçirdiler. Aşgabad we Türkmenbaşy we basga şäherlerde gaharlanan adamlar sobes binalaryny hüjüm etdiler we hökümetden düşündiriş talap etdiler.

Orsyýet bilen daşary ýurt metbugatlary bu ýagdaýy beýan eden soň we Türkmenistandaky hakyky durmuşyna ünsüni çekensoň bu jenjel ýene dowap etmäne başlady.

Döwlet maliýe işleri barada aýyk maglumat berenok, şonuň üçin hem gaz ve pagtany durnukly walýutada satýan döwlet adamlarynyň pensiýasyny name üçin azaltýandygynyň sebäbini bilmek kyndyr. Döwlet gullukçylary hökümet nagt pula mätaç boldygyny we döwlet pullaryny tygşytlamak üçin adamlaryň pensiýalaryny kemeltdigini aýdýarlar. Bu birinji gezek däl diýseňem bolýar – hökümet ozal hem pulyny tagsytlamak üçin adamlaryň pensiýa çykma ýaşyny 2 ýyla süýşürdi.

Emma bular üçin düşündiriş bar – eksportdan gelen girdeýjiler döwlet býudžetine gitmeýärler, onuň ýerine

olary göni prezidentiň fondyna geçirýärler. Ol fond hem diňe Türkmenistany daşky görnüşini abadanlaşdyrýan projéklaryny üpjün edýär, emma bunyň halk üçin peýdasy yok diýseň hem bolýar.

Source URL: <https://iwpr.net/tk/global-voices/turkmen-pensiya-shogy-0>